

Za napisanie powyższej monografii, a zwłaszcza za jej wydrukowanie O. Tomaszowi Dąbkowi należy się pełne uznanie i nasza szczerza wdzięczność.

Kraków

Ks. STANISŁAW GRZYBEK

STANISŁAW HAŁAS, SCJ *L'interpretazione della Risurrezione e dei suoi effetti*, Cracovia 1993, ss. VI+ 95.

Jest to fragment (II rozdział) rozprawy doktorskiej napisanej pod kierunkiem o. prof. A. Vanhoye SI w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie pt. *Risurrezione e vita secondo la Prima Lettera di Pietro. Ricerca sul ruolo della risurrezione di Cristo nella vita dei cristiani* (Roma 1989, ss. mps 352).

W rozdziale tym ks. Hałas pragnie odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób zmartwychwstanie Jezusa oddziałuje zbawczo na chrześcijan, czyli jaki jest „mechanizm” tego oddziaływania. Autor 1 P rozumiał to oddziaływanie według dwóch modeli biblijnych. Pierwszy model to typologia cierpiącego Sprawiedliwego, prześladowanego przez ludzi, któremu Bóg przychodzi z pomocą i wywyższa go (exaltatio iusti). Drugi model to ofiara ekspiacyjna za grzechy. 1 P wyraźnie akcentuje całkowitą niewinność Chrystusa w znośzeniu cierpień (por. 1 P 2, 22n). Jako cierpiący Sprawiedliwy Chrystus jest wzorem dla chrześcijan, którzy cierpią. Zmartwychwstanie Jezusa jest Jego wywyższeniem i dlatego jest motywem nadziei chrześcijan, że i oni otrzymają po zniesieniu swych cierpień nagrodę. Skutek śmierci Chrystusa jest podobny do ofiary przebłagalnej za grzechy (por. 1 P 3, 18). W takim rozumieniu męki i śmierci Jezusa samo zmartwychwstanie odpowiada akceptacji ofiary ze strony Boga. W ten sposób możemy lepiej dostrzec wzajemny ścisły związek męki i zmartwychwstania w jedynym dziele zbawczym Chrystusa. To zbawienie polega na komunii, czyli na pełnym zjednoczeniu z Bogiem. Jest ono nie tylko obiecane w przyszłości, lecz jest już rzeczywiście zapoczątkowane w nowym życiu chrześcijan.

Byłoby rzeczą pożądaną, gdyby Autor mógł opublikować całość swej pracy i to również w polskim przekładzie. Dwa bowiem pozostałe rozdziały zajmują się problemem narodzenia do nowego życia chrześcijańskiego, którego dokonał Bóg Ojciec przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa (rozdział pierwszy) oraz podobieństwem życia chrześcijan do życia Chrystusa (rozdział trzeci). Autor przeprowadził bardzo dokładną, wręcz drobiazgową, analizę roli zmartwychwstania Jezusa na podstawie tylko jednego pisma Nowego Testamentu, czyli 1 P. Domagałaby się ona uzupełnienia na podstawie innych pism nowotestamentalnych, a zwłaszcza listów św. Pawła.

Jak stwierdza ks. Hałas w swoim autoreferacie, „pogłębiona analiza biblijna roli Chrystusowego Zmartwychwstania mogłaby się stać cenną pomocą w refleksji teologicznej, prowadzonej w ramach innych dyscyplin

teologicznych, zwłaszcza teologii dogmatycznej (soteriologii), a także teologii moralnej i ascetycznej”.

Kraków

Ks. JERZY CHMIEL

KS. KAZIMIERZ PANUŚ, *Uratować naród. Głos z ambony katedry wawelskiej okresu niewoli narodowej 1795–1918*, Wydawnictwo Naukowe Papierskiej Akademii Teologicznej, Kraków 1996, ss. 387.

W Polsce mamy niewiele homiletów zajmujących się historią kaznodziejstwa. Jednym z nich jest ks. Kazimierz Panuś z Papierskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W ostatnim czasie opublikował on trzy pozycje książkowe poświęcone kaznodziejstwu w katedrze na Wawelu: *Kaznodziejstwo w katedrze krakowskiej*, cz. I: *Od początków do czasów rozbiorów*, Kraków 1995, ss. 478; cz. II: *Okres niewoli narodowej* Kraków 1995, ss. 345; *Uratować naród. Głos z ambony katedry wawelskiej okresu niewoli narodowej 1795–1918*, Ostatnia pozycja jest rozprawą habilitacyjną na temat przyczyn upadku narodu polskiego i sposobów jego ratowania z zaistniałych zagrożeń. Materiał źródłowy rozprawy stanowią kazania wygłoszone w katedrze na Wawelu w okresie niewoli, tj. w latach 1795–1918. Rozprawę otwiera rozdział ukazujący ambonę wawelską i jej bohaterów na tle ówczesnych wydarzeń. W rozdziale drugim autor analizuje przyczyny upadku narodu polskiego, tak jak je widzieli kaznodzieje na przestrzeni ponad stu lat. Były to: brak błogosławieństwa Bożego jako odpowiedź na niewierność narodu, kryzys religii katolickiej, wrogość krajów ościennych, niedomagania w organizmie społecznym państwa i upadek moralności. Rozdział trzeci traktuje o posłannictwie narodu polskiego. Według kaznodziejów wawelskich zadaniem narodu było: doprowadzenie Cerkwi Prawosławnej do jedności ze Stolicą Świętą, ewangelizacja ludów ościennych „siedzących dotąd w cieniu błędu”, obrona katolicyzmu przed Półksiężycem, Krzyżakami, Moskwą, walka o niepodległość, wierność Bogu i Kościołowi, troska o chrześcijańskie oblicze narodów europejskich oraz naśladowanie świętych i bohaterów. Rozdziały: czwarty, piąty, szósty i siódmy wskazują na sposoby skutecznych działań mających na celu ratowanie zagrożonego bytu narodu. W działaniach tych należało oprzeć się na religii katolickiej, liczyć na własne siły, budzić nadzieję na ostateczne zwycięstwo i ukazywać pozytywne postacie z przeszłości. W zakończeniu pracy autor dokonuje podsumowania wysiłków wielu wybitnych twórców ambony wawelskiej, którym leżało na sercu ratowanie narodu. Rozprawę zamyka aneks zawierający wykaz kaznodziejów katedry wawelskiej w okresie niewoli narodowej. Zaprezentowana publikacja powinna zainteresować nie tylko homiletów, ale także historyków i teoretyków literatury.

Kraków

O. WIESŁAW PRZYCZYNA CSsR